

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СОЦИОЛОГИЈА
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: РАЗРЕДНА НАСТАВА-ПРВА ГОДИНА
ВЕЖБЕ ПО РАСПОРЕДУ: ПОНЕДЕЉАК, УТОРАК 26.04.2020; 27.04.2020
САРАДНИК У НАСТАВИ: МАС Невена Настип

42. Масовна култура

Она је култура производ савременог друштва, чије су основне карактеристике индустријализација (типизација, стандардизација и масовна серијска производња према одређеним клишеима), масовна потрошња, урбанизација насеља, бирократизација друштвеног живота и распрострањеност масовних комуникација, повећање количине и промена начина коришћења слободног времена. У том миљеу и дела културе попримају обележја масовне производње и масовне потрошње, а нарочито утилитарни и тржишни карактер.

Култура постаје све више зависна од технологије, а технологија чини да култура буде упућена маси а не појединцу. На тај начин се се култура орјентисала на потрошаче као масовни аудиторијум. Масовна култура својим садржајима пропагира осредњост. Она је створила нов начин перцепције, образац мишљења, живљења и понашања. Масовна култура је преобликовала људске потребе. Прекретницу у развоју масовне културе учинили су нагло пресељење становништва у градове и развој средстава масовних комуникација.

Та култура руши границе између појединих друштвених слојева, укида баријере међу њима и у њој доминирају кич и шунд као израз осредњости и подилажењу новим укусима.

Развој масовне културе значајно су омогућила средства масовних комуникација као техничка основа за њено распрострањење (штампа, радио, телевизија, видео, музички уређаји, касете, електронске мреже - компјутерске, кабловске, сателитске итд).

Основне карактеристике масовне културе:

- тежња ка смањењу социјалних и културних разлика између појединих друштвених група и појединаца, ка уједначавању различитих културних нивоа;
- тражење и привлачење све већег броја људи – масовне публике (концерти, спектакли, разне приредбе);
- непрестано повећање степена интернационализације и космополитског карактера културних вредности;
- појачана комерцијализација културних вредности и творевина (тиражи новина, носача звука, број гледалаца, зарађени новац);
- све изразитији репродуктивни карактер и све мањи продуктивни карактер културе масовног друштва.

Као позитивно својство масовне културе, нарочито се види у томе што она приближава културу свим друштвеним слојевима и смањује културне разлике између њих, а као негативно, што снижава културне стандарде.

43. СУБКУЛТУРЕ

Субкултуре се јављају као незаобилазни чинилац у сваком од изложених типова културе. Оне се разликују по својим културним обрасцима од културе преосталог дела друштва.

Друштвене групе које су носиоци субкултуре могу бити веома различите - од етничких, језичких, социјалних и професионалних група из једног ширег друштвеног оквира до навијача једног фудбалског клуба, хипика или натуралиста.

Субкултуре се испољавају у своја два основна вида – као поткултура која не доводи у питање основне вредности доминантног, владајућег, типа културе или као контракултура које је у супротности са тим вредностима.

Поткултура

Она се одликује посебним стилем и ставовима; обухвата, у оквиру целине, посебан начин живота, вредносни систем, идеје, норме и правила понашања.

Поткултуре се увек јављају са одређеним друштвеним групама (спортисти, естрадни уметници, панкери итд) и изражавају специфичности на нивоу правила понашања, одевања, укуса, забаве, разоноде, музике и спорта.

Поткултуре су организоване око одређених вредности које су углавном друштвено прихваћене, али се тим вредностима на нивоу поткултуре придаје већи значај. Зато се ствара низ поткултура које нису у супротности са глобалним системом и вредностима културе, јер се задовољавају симболичким облицима отпора и ритуалом као ознаком стила (беџеви, речник, одевање, мода итд).

Контракултура

Она се јавља када од владајуће културе одступе неке друштвене групе или појединци до те мере да се отворено супротстављају њеним вредностима и институцијама. То одступање може ићи чак до својеврсне патологије изражене у различитим облицима, као што су алкохолизам, наркоманија, проституција, криминал итд.

Појава контракултуре повезана је са општом радикализацијом и политизацијом неких слојева омладине, нарочито из средње класе. Идеје контракултуре најизраженије су у развијеним друштвима Европе и Америке, нарочито од друге половине XX века.

Контракултура се односила на алтернативне животне стилове који су означавали слободну љубав, одсуство контроле и забрана, живот у комунама, употребу халуциногенних дрога, упознавање мистичних и егзотичних искустава, стварање алтернативних религија и верских секти, достизање дубљих стања свести, слободно образовање, индивидуализам, андерграунд литературу, рок музику итд.

44. ЈЕЗИК И СИМБОЛИЧКА КОМУНИКАЦИЈА

Језик и симболичка комуникација су изузетно важни садржаји културе и културне творевине, који су настали као продукт заједничког живота људи.

Језик је главно и најсавршеније средство споразумевања међу људима. Он је изграђен на друштвеним правилима која изражавају став заједнице према објективном свету и техничким правилима која су граматичко – синтаксичке природе.

Језик је темељ сваке културе који битно утиче на све остале њене елементе. Међутим, језик није једино средство споразумевања међу људима, јер мимо језика постоји мноштво других облика и канала комуникације, било свесних или несвесних, који су присутни нарочито приликом изражавања емоција или других ирационалних стања. Они су често изразитији и прецизнији и скупа се обично означавају као невербална комуникација или "неми језик", како то назива Е. Хол.

Симболичка комуникација

-Симболичка комуникација је преношење садржаја свести између људи, она их уједињује, одваја од животиња и чини могућим за деловање.

-Симболичка комуникација у потпуности прожима друштво.

-Да би се комуникација остварила, основни је услов да људи који су у комуникационој ситуацији имају заједнички симболички систем, да могу да кодују и декодују тај систем.

-Основни елементи комуникације су: 1) пошиљалац; 2) прималац; 3) начин или средство преко кога се преноси; 4) порука; и 5) ефекат поруке на оног који је прима.

У основи језика и симболичке комуникације стоји човекова способност служења симболима.

Језици као целине одражавају језичке заједнице које их употребљавају. Али свака језичка заједница садржи неколико варијетета језика који су међусобно функционално издиференцирани (економске, образовне, етничке, регионалне, професионалне и друге разлике).

Језичко раслојавање и језички варијетети имају различите узроке, облике и појавне манифестације: од географско- територијалних преко друштвено-културних до индивидуалних.

Тако се стварају специфични дијалекти "подјезици" (говорни језик, језик јавног саобраћаја, политичко-идеолошки језик, језици појединих струка и наука, поетски језик, улични жаргон и сл.

Због тога у сваком друштву важну улогу има стандардни или књижевни језик, као стручно нормиран и друштвено прихваћен облик језика, коме његове значајне функције у образовању, јавном животу, књижевности и култури обезбеђују друштвени статус какав имају поједини дијалекти.